
komuniciranje preiti od »mehke« k »trdi« disciplini.

Knjiga je nedvomno odličen ka-
žipot tako za direktorje uprav in
vrhunski menedžment kot tudi in
predvsem za komunikacijske stro-
kovnjake. Še posebej za slednje je
opis, ki ga avtorji navajajo: »Komu-
nikator je sodobna super (wo)man«
(str. 160), tisti, ki bralca dodatno po-
vede v globino komunikacijske stro-
ke in hkrati poudarja pomen osebnosti
posameznega komunikatorja, ko
ta igra široko paleto vlog.

Karmen ŠTERK
Fakulteta za družbene vede,
Univerza v Ljubljani

Bronislaw Malinowski
Argonavti zahodnega Pacifika
Založba Aristej, Maribor 2017,
543 strani, 36,00 EUR
(ISBN 978-961-220-115-9)

Leto 1922 je bilo za Britanski imperij v marsičem prelomno. Tisto leto je bil imperij večji kot kadarkoli prej ali poslej, pokrival je četrtno sveta in zajemal enak delež svetovnega prebivalstva. Med letom je izgubil Egipt, dobil pa mandat nad upravljanjem Palestine, izgubil je tudi dober del suverenosti nad Kanado, ko se je ta odločila avtomobilski promet speljati po desni strani ceste, Howard Carter pa odkrije Tutankamonovo grobnico in oddajati začne BBC Radio. Tega leta umre William H. R. Rivers, cambriški antropolog, začetnik terenskega preučevanja načina življenja t.i.

divjakov, in Bronislaw Malinowski izda eno najslavnejših antropoloških del *Argonavti zahodnega Pacifika*.

Težko je pretiravati s pomembnostjo dela, ki je ustoličilo Malinowskega kot pionirja antropološke metode, glavnega predstavnika britanske socialne antropologije in edine etnografije (antropološkega poročila s terena), ki v socialno-antropoloških učbenikih lahko dobi samostojno poglavje. Opis etnografskega fenomena kula, obredne medotoške izmenjave nadlahtnih obročev, zapestnic in ogrlic iz školjk, polno spremljevalnih trgovskih, ženitnih in magijskih vsebin, je v antropologiji do dandanes idealni tip predstavitve eksotičnega »totalnega družbenega dejstva«. Prva ura spoznavanja z antropologijo vključuje srečanje z melanezijskimi argonavti, s, kot pravi podnaslov, »*pripovedjo o podjetnosti in dogodivščinah domačinov v arhipelagih melanezijske Nove Gvineje*«, ki se – vsem nevarnostim dolgotrajne plovbe v nestabilnih kanujih navkljub – podajajo na sosednje otoke s ciljem pridobiti si ugled, veljavo, avtoriteto, moč, naklonjenost duhov prednikov, zlato runo ali tisto, kar pač šteje v družbi, bodisi trobriandski bodisi naši.

Že zgodba o samem nastajanju antropologa in knjige ima v zgodovini antropoloških teorij mitski status. Bronislaw Malinowski, rojen leta 1884 v Krakovu, se s štipendijo britanske vlade znajde na avstralskem teritoriju, ko izbruhne I. svetovna vojna. Britanski imperij (v vojni z avstro-ogrskim) je Malinowskega s poljskim državljanstvom štel med t.i. sovražne

tujce, ki jih je bilo treba po zakonu internirati v taboriščih pod avstralsko suverenostjo. Malinowskemu so velikodušno ponudili alternativo: terensko etnografsko odpravo v Melanezijo. In tako se je Malinowski odločil za triletni prostovoljni izgon ter 27. julija 1915 prispel na Trobriandsko otočje, postavil šotor sredi največjega otoka Kiriwina in začel svoje opazovanje z udeležbo, ki je njemu prineslo slavo, antropologiji pa distinktivno različico metode terenskega dela. Do takrat je bila socialna antropologija že prepoznavna znanost o »neevropskih«, »primitivnih« kulturah, ki pa se jih je preučevalo bodisi iz udobnega oxfordskega fotelja (E. B. Tylor in t.i. »arm-chair anthropology«) ali pa z verande (cambriška odprava v Toreško ožino in t.i. »verandah anthropology«). Antropologi pred Malinowskim se niso mučili z neposredno izkušnjo tujosti in drugačnosti, ki je bila njihov predmet, pač pa so z metodo spekulativne rekonstrukcije preteklosti in na način kratkih obiskov eksotičnih krajev različice drugačnosti umeščali na nižje ravni evlucijskih vrednostnih lestvic. Argonavti zahodnega Pacifika so torej prva monografija, ki je nastala po še danes veljavnem metodološkem protokolu, katerega glavne značilnosti so:

- Opazovanje z udeležbo v domačinskem jeziku, ki omogoča lastno izkušnjo opazovane realnosti in kontekstualizirano predstavitev t.i. domačinskega zornega kota.

- V primerjavi s prejšnjimi terenskimi pristopi, ki so temeljili na sekundarnih poročilih popotnikov,

misijonarjev, trgovcev in tolmačev, neposredna etnografska navzočnost in sodelovanje v vseh aspektih življenja omogoča vpogled v slojevite registre življenja kulture: v normativnega, ki za svoj predmet jemlje, kar ljudje govorijo; praktičnega, ki se osredotoča na to, kaj ljudje delajo; simbolnega, ki se ukvarja s tem, kaj ljudje mislijo. Razgrinjanje različnih registrov, odkrivanje ter pojasnjevanje njihovih neujemanj in opisi načinov, kako iznajdljivi posamezniki krmarijo med temi paradoksi, naj rezultira v pripoved, za katero si po Malinowskem vsak antropolog želi, da bi jo bralec prepoznal kot zgodbo, ki bi bila lahko tudi njegova lastna.

- Raba etnografskega sedanjika, ki se odmika od etnocentričnega sloga pisanja historičnih rekonstrukcij, nizanja okostenelih struktur in reminiscenc izročila preteklosti, s katerimi se je drugim kulturam tudi narativno dodajal prizvok zastarelosti, zaostalosti, primitivnosti. Delati in pisati terensko delo naj predstavi živo in živečo eksotično kulturo, kot se dogaja v danem času in prostoru in ki nam, kot pravi v spremni besedi Rajko Muršič, »omogoča prestaviti se v svet večne magije in pustolovščin«.

Skoraj cinično je, da smo do Argonavtov zahodnega Pacifika - med vsemi pomembnimi prispevki Malinowskega antropološki metodi terenskega dela - imeli v slovenskem prevodu na voljo le njegovo Znanstveno teorijo kulture (SH, 1995 orig. 1944). Delo je vsekakor nereprezentativno za njegov opus in docela netipično za takratno *mainstream* antropološko

teorijo kulture, saj je s svojimi socio-biološkimi nastavki (kulturo kot sistem obravnava kot odgovor na sistem t.i. bioloških potreb človeka) resno nasprotovala teorijam bodisi psihologizma bodisi kulturnega determinizma, ki so bila čvrsto v sedlu tako v evropski kot v ameriški socialni in kulturni antropologiji. Argonavti so samo najbolj znana od vseh t.i. »trobriandskih monografij.« V delu *Sex and Repression in Savage Society* Malinowski preverja, kako se Freudova hipoteza o univerzalnosti Ojdipovega kompleksa obnese na primeru matrilinearne trobriandske družbe. Knjiga *The Sexual Life of Savages in North-Western Melanesia* je prikaz, kot pravi podnaslov, dvorjenja, sklepanja zakonskih zvez in družinskega življenja Trobriandcev. Zadnje delo, *Coral gardens and their magic*, pa se ukvarja s trobriandskimi načini obdelovanja zemlje in s tem povezanimi šegami, navadami in magijskimi obredi. S tem opusom Malinowskega na skupno 1600 straneh so trobriandski otočani (vseh skupaj je komaj kaj več kot 10.000) postali in ostali najbolj intenzivno proučevano ljudstvo v antropološki literaturi.

V *Argonavtih zahodnega Pacifika* izvemo vse o politični, ekonomski, magijski in moralni moči kule, ki prežema vse vidike življenja domačinov Trobriandskega otočja in ga poveže v obroč totalnih izmenjav, prestacij – pogodbenih dajatev in storitev. Besedilo je polno silno podrobnih opisov sestavnih delov kanuja, principov plovbe, navigacije in tehnik jadranja, slikovitih prikazov lokalne pokrajine,

naravnih znamenitosti in urejenih vrtov jama, gostobesednih prepisov urokov in zaklinjanj ipd. Opremljeno je s kontekstualizacijami, teoretskimi premisleki in vmesnimi delnimi interpretacijami, vse to pa zato, da si po prebrani knjigi lažje odgovorimo na najdrznejše antropološko vprašanje: zakaj ljudje počnejo, kar pač počnejo, katere so človekove najbolj temeljne strasti in motivi, zakaj torej stvari so, kakršne pač so.

Argonavti zahodnega Pacifika v slovenskem prevodu prihajajo opremljeni z izvornim predgovorom sira Jamesa Frazerja, očaka evolucionistične antropologije, katerega *Zlata veja*, voluminozna teorija magije, je bila tudi razlog, da se je Malinowski po začetnem študiju matematike in fizike na Jagelonski univerzi začel zanimati za antropologijo. Dvaindvajsetim poglavjem so dodani seznam ilustracij ter lektorska in uredniška pojasnila, brez katerih bi težko pluli v brezpotju uporabljenih domačinskih izrazov, uporabljenih v npr. trobriandski magiji ob izdelavi kanujev. Pojasnjene so tudi rešitve ob marsikateri zagati, ki spremlja sto let staro in takrat povsem legitimno tematiziranje t.i. primitivnih, divjih ras. Soočene s sodobnim antropološkim besednjakom, začinjenim s politično korektnostjo, so prevajalke raje žrtvovale korektnost in ohranile duh časa knjige, antropološke teorije in trobriandskih domačinov, kar je po našem mnenju bolj smiselno.

Z dolgo pričakovanim slovenskim prevodom te antropološke mojstrovine se lahko morda upravičeno

nadejamo, da bodo Argonavte zahodnega Pacifika v Mestni knjižnici Ljubljana končno umaknili s police »Ribištvo in pomorstvo« in jo postavili na častno mesto med antropološke vsebine.